

Ryszard Handke (1932–2010)

Ryszard Handke

Fotografia ze zbiorów rodzinnych prof. dr hab. Kwiryny Handke

Profesor Ryszard Handke urodził się w Toruniu. Po zakończeniu kampanii wrześniowej w 1939 roku razem z matką musiał przenieść się do Warszawy, gdyż podobnie jak wielu polskim rodzinom inteligenckim na terenach włączonych do Rzeszy Niemieckiej groziły im represje. Ranny w kampanii wrześniowej ojciec znalazł się w szpitalu, potem w oflagu w Łodzi. Matka wraz z synem podjęła decyzję o przeprowadzce do Łodzi. Pierwsze dwa lata studiów polonistycznych, już po wojnie, były zatem związane z Uniwersytetem Łódzkim. Dopiero po drugim roku studiów Profesor przeniósł się na stałe do Warszawy.

Jego życie zawodowe było odąd związane z polonistyką warszawską, początkowo z Zakładem Teorii Literatury, później z założonym przez siebie Zakładem Teorii Lektury i Metodyki Literatury. Zainteresowania Profesora Handkego wiązały się z jednej strony z teorią literatury, z drugiej zaś z autentyczną fascynacją prozą fantastyczno-naukową. Plonem zainteresowań teoretycznych było założenie Zakładu Teorii Lektury, co wiązało się z próbą nadania statusu szkoły badaniom związanym z procesem recepcji dzieł literackich i szerzej z teorią mechanizmów lekturowych, a także wynikającą z nich koncepcją metodyki nauczania literatury.

Zainteresowanie fantastyką naukową zaowocowało oryginalną monografią o polskiej prozie fantastyczno-naukowej *Polska proza fantastyczno-naukowa: problemy poetyki* (1969). O rok wcześniejsza monografia *Rola kategorii adresata narracji w fantastyce naukowej* (1968) była próbą weryfikacji nowatorskiej na polskim gruncie idei recepcji, rozpowszechnionej na obszarze języka niemieckiego.

Badania nad teorią recepcji w latach osiemdziesiątych przyniosły dwie interesujące syntezę: poświęcony horyzontowi oczekiwań odbiorcy i opubli-

kowany w 1982 *Utwór fabularny w perspektywie odbiorcy* oraz *O czytaniu: krótki zarys wiedzy o dziele literackim i jego lekturze* (1984). Perspektywie aksjologicznej, jako jednej z możliwych lektur, poświęcony jest zbiór studiów zatytułowany *W świecie tekstów i wartości: szkice z teorii literatury* (1991). Swoistym podsumowaniem wieloletniego nurtu badań teoretycznych nad teorią recepcji jest pochodząca sprzed czterech lat synteza *Poetyka dzieła literackiego. Instrumenty lektury* (2008).

Zupełnie inny obraz, chciałoby się rzec – inną lekturę prac Profesora Handkego przynosi tom szósty wielotomowego słownika *Słownictwo pism Stefana Żeromskiego* (2007). W całości poświęcony wojnie i wojskowości jest plonem hobbistycznych fascynacji Profesora, jednocześnie jednak także wynikiem Jego głębokiego szacunku dla odbiorcy. Pamiętam promocję *Słownika* w Domu Literatury na Rynku Starego Miasta w Warszawie i słowa Profesora dotyczące udziału w zespole grantowym. Jestem absolwentką I Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, z twórczością Patrona szkoły zapoznawano nas bardzo rzetelnie, ale wojskowy aspekt jego dzieł odkryłam dzięki lekturze szóstego tomu *Słownika pism Żeromskiego*, noszącego tytuł *Walka, wojna, wojskowość* w całości przygotowanego przez Profesora.

I wreszcie na koniec chciałabym podkreślić ogromnie pozytywne zaangażowanie i poparcie Profesora dla powołania do życia naszego rocznika „Colloquia Humanistica”, bez Jego życzliwego zrozumienia nowe forum wymiany myśli humanistycznej z pewnością by nie powstało.

Jolanta Sujecka